

DREPT

ACTELE UNIRII DIN 27 MARTIE 1918 ȘI 1 DECEMBRIE 1918 – ASPECTE DE DREPT INTERNAȚIONAL (Teze)

Nicolae OSMOCHESCU

Secolul al XX-lea a fost marcat de o dezvoltare fără precedent a dreptului și relațiilor internaționale. Istoria frământată a popoarelor „demonstrează că nu există țel mai luminos, cauză mai nobilă decât apărarea, menținerea și consolidarea păcii” [1].

Națiunile lumii au inițiat mecanisme și organizații menite să le apere interesele și să garanteze „pacea și securitatea în toate regiunile lumii”, principala din perioada interbelică fiind Societatea Națiunilor, creată după Primul Război Mondial. Pactul Societății Națiunilor, adoptat la Conferința de Pace de la Versailles (1918), a fost inclus ca primă parte în Tratatul de Pace. Conform Pactului, printre scopurile fundamentale ale Societății Națiunilor au fost stabilite menținerea păcii, dezvoltarea colaborării dintre popoare, respectarea dreptului internațional și a obligațiilor decurgând din tratatele internaționale la care statul este parte etc. [2].

În timpul Primului Război Mondial, România a întreprins un șir de acțiuni diplomatice care urmăreau reîntregirea țării.

În toamna anului 1914, a fost încheiată „Convenția Româno-Rusă de neutralitate”/01.10.1914/, prin care Rusia „se obliga să se opună la orice atingere a *statu-quo*-ului teritorial al României”, recunoscând României „dreptul de a-și reuni părțile din monarhia Austro-Ungară locuite de români”. În privința Bucovinei, principiul naționalităților „urma să servească drept bază la delimitarea teritoriilor atribuite de Rusia și România”. În nota diplomatică a Guvernului Rus se preciza că „România putea să ocupe teritoriile amintite mai sus, când consideră necesar” [3].

În anul 1916 în 4-17 august a fost încheiat „Tratatul de alianță cu Franța, Marea Britanie, Italia și Rusia” prin care cele patru Puteri europene „garantau integritatea teritorială a României în toată întinderea frontierelor sale” [4].

A urmat negocierea și semnarea altor acte internaționale, care urmăreau consolidarea Statului Român, și recunoașterea unității ținuturilor românești.

Anul 1918 pentru România, din punct de vedere politico-diplomatic, poate fi definit, în opinia noastră, ca anul mării bătălii a unității naționale a statului și poporului român pentru recunoașterea internațională.

După încetarea ostilităților, Tache Ionescu, cât și Ion I.C. Brătianu au adresat o serie de mesaje liderilor Marilor Puteri prin care era amplu prezentată „cauza dreaptă a românilor din toate ținuturile vechii României” [5].

Răspunsurile la demersurile acestor ilustre personalități ale diplomației românești nu s-au lăsat așteptate. Așa, la 6 noiembrie 1918, Robert Lansing, secretarul Departamentului de Stat al SUA, în mesajul adresat lui Tache Ionescu, preciza: „Președintele dorește să vă informeze că Guvernul Statelor Unite nu este dezinteresat de aspirațiile poporului român. El a fost martor al luptelor românilor, al suferințelor lor și al sacrificiilor lor în lupta pentru eliberarea de sub jugul inamicilor și opresorilor lor...Guvernul Statelor Unite simpatizează adânc cu voi și nu va neglija – îndată ce va veni momentul – să se folosească de influența sa pentru ca justele drepturi politice și teritoriale ale poporului român să fie obținute” [6].

Clemenceau, Președintele Consiliului de Miniștri francez – în mesajul adresat lui Ion I.C. Brătianu – arăta că „Guvernul francez, pe care o veche și încrezătoare prietenie îl unește cu România... se feliicită că o vede intrată în alianță, lucrând pentru a realiza unitatea ținuturilor românești” [7].

A fost primit și mesajul ministrului de Externe al Marii Britanii, A.J. Balfour, în care acesta își exprima încrederea în „triumful final al justelor aspirații ale poporului român”, asigurând Consiliul Național al Unității Românești de colaborarea și sprijinul său [8].

În contextul istoric și politico-diplomatic analizat, idealul unității naționale al românilor s-a împlinit printr-o acțiune concertată a populației din toate ținuturile românești.

În perioada 1918-1920, Statul Român a avut ca principală preocupare, pe plan extern, recunoașterea prin tratate internaționale a făuririi statului român unitar.

La 28 iulie 1918 a fost semnat Tratatul de la Versailles cu Germania.

La 28 octombrie 1920 România, pe de o parte, și Anglia, Franța, Italia, Japonia, pe de altă parte, au semnat Tratatul prin care a fost recunoscută unirea Basarabiei cu România.

Sistemul tratatelor de la Versailles a consfințit astfel unirea întregii națiuni române într-un singur stat unitar și independent, a dat recunoștință internațională *de iure* și nu numai *de facto* operei înfăptuite de către poporul nostru de pe ambele maluri ale Prutului.

A rămas însă nereglementat, din punctul de vedere al dreptului internațional, statutul juridico-politic al Basarabiei și al frontierei de Est a României.

Menționăm, Guvernul Rusiei Sovietice, Republica Sovietică Federativă Rusă, iar din decembrie 1922 a Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste au refuzat categoric să recunoască Actul de Unire din 27 martie 1918, adoptat de Sfatul Țării, a rupt relațiile diplomatice cu România, a confiscat Tezaurul național al statului depus pentru depozitare la Moscova, de autoritățile române, în toial primului război mondial, în decembrie 1916.

În acele condiții Guvernul Român s-a adresat Marilor Puteri Aliate și Asociate în vederea confirmării și recunoașterii graniței de răsărit a României.

La 28 octombrie 1920, patru din cele cinci Mari Puteri – Anglia, Franța, Italia, Japonia – au recunoscut Unirea Basarabiei cu România implicit legalitatea Actului în conformitate cu principiile generale de drept recunoscute de națiunile civilizate, în primul rând cu principiul „*dreptul popoarelor la autodeterminare*”. Prin Tratatul de la Paris din 1920 a fost recunoscut oficial, juridic, prin normă de drept internațional, *de iure* – Unirea Basarabiei cu România. Japonia nu a ratificat acest tratat. De aceea, URSS-ul declara „...că Basarabia, nefiind recunoscută, cu toate și prin toate formele juridice împlinite, ca un teritoriu românesc, rămâne din punct de vedere juridic un teritoriu al URSS, anexat samavolnic de România, fără nici o bază de drept internațional, iar granița de pe Nistru impusă de România, este considerată ca nulă pentru URSS, nefiind o graniță legală” [9].

Reținem că, în această perioadă, însăși Federația Sovietică Rusă, mai târziu Uniunea Sovietică, nu erau oficial recunoscute ca state independente și subiecți de drept internațional de celelalte state participante la Primul Război Mondial și nu participase la Conferința de Pace de la Paris ținută din 18.01.1919 până la 21.06.1920.

Din analiza prezentată, precum și din analiza minuțioasă a principiilor fundamentale și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional din perioada interbelică și cel contemporan, Actul Unirii din 27 martie 1918 și Actul Marii Uniri din 1 decembrie 1918 sunt acte adoptate legal și în strictă conformitate cu spiritul principiului Dreptul popoarelor de a dispune de ele înseși, consfințit în cele mai importante instrumente juridice internaționale – Carta ONU (art. 1; 2), Actul final din Helsinki din 01 august 1975, Carta pentru o Nouă Europă, 1990 și Declarația Mileniului din 1 septembrie 2000.

Referințe:

1. MAZILU, D. *Dreptul Păcii*. București: All Beck, 199. 544 p.
2. *Dicționar de Drept internațional public*. Coord. CLOȘCA, I. București: Ed. Științifică și Enciclopedică, 1982. P.272-273.
3. *Ibidem*, 497.
4. *Ibidem*, 501.
5. *Ibidem* 501.
6. *Ibidem*.
7. *Ibidem*.
8. *Ibidem*.
9. www.rador.ro/2017/02/01titulescumi-a-te